

Мосієнко О. В. Топологічна модель номінативно-референційних одиниць у новинному дискурсі / О. В. Мосієнко // «Сучасні філологічні дослідження: поєднання інноваційних і традиційних підходів», 27–28 квітня 2018 р. м. Тбілісі, Грузія. – С. 178–181.

ТОПОЛОГІЧНА МОДЕЛЬ НОМІНАТИВНО-РЕФЕРЕНЦІЙНИХ ОДИНИЦЬ У НОВИННОМУ ДИСКУРСІ

Мосієнко О. В.

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології
та перекладу*

*Житомирський державний університет імені Івана Франка,
Житомир, Україна*

Номінативно-референційні одиниці, як номінативні засоби англійської мови у їх поєднанні з детермінативами, відображають різні аспекти позамовної дійсності, що реконструюється у медіа дискурсі, зокрема у текстах новин. Когнітивний аспект вивчення номінативної організації новин полягає у встановленні моделей творення НРО, серед яких виокремлюємо топологічну, яка відображає будову НРО, що вказують на розташування референтів у просторі та у послідовностях. Моделі локалізації референтів у просторі відбивають структуру означених фраз, що пов'язують об'єкти з мікро- та макропросторами. Мікропросторові локалізаційні моделі визначають будову означених словосполучень, які розміщують референти стосовно тіла людини або у замкненому тривимірному просторі (кімнаті, офісі, будинку тощо) [1; 2].

Соматична локалізаційна модель як різновид мікропросторової відтворює структуру означених фраз на позначення координат „передній–задній” (*the front gate, the front desk, the back door* тощо), „правий–лівий” (*the left side, the right side*) та „центр-периферія” (*the centre, the centrist* тощо). Останні проєктуються на позначення політичних угруповань різного спрямування та їх представників, напр., *Who is the front-runner for the 2020 Democratic nomination?* [The

Washington Times 8.02.2018]. Означена фраза *the front-runner* співвідносить особу з координатою ПОПЕРЕДУ, репрезентуючи головного кандидата від Демократичної партії на виборах 2020 року. У висловленні *Roseanne Barr told Jimmy Kimmel on a recent “Jimmy Kimmel Live!” segment that yes, indeed, she voted for Donald Trump for president — and she did so because the left went so far left that it left even liberals like her buzzing* [The Washington Times 23.03.2018] означена НРО *the left* позначає ліві політичні сили, активуючи координату ЗЛІВА.

Модель локалізації референтів у мікропросторі відображає структуру означених фраз, до складу яких входять одиниці *room, house, home, office, hotel, building, city* у позиції означення до іменників, які позначають людей або об'єкти, зображуючи сферу професійної діяльності або місце подій. Наприклад, у реченні *Authorities say a 50-year-old man has been charged with murder after his wife’s body was found inside the couple’s western New York apartment* [The Washington Times 15.05.2017] означена фраза *the couple’s western New York apartment* локалізує квартиру, де сталося вбивство, у мікропросторі, представленому топонімом *New York*. Макропросторова локалізаційна модель визначає структуру означених фраз, які вказують на розташування референтів у великому просторі (*space, world, continent, country* тощо), напр., *How America can dominate the world energy market* [The Washington Times 27.11.2017].

Модель локалізації у послідовностях відбиває структуру означених фраз, що розміщують політиків, спортсменів, артистів у послідовностях, які включають кілька людей, котрі йдуть один за одним у часі або просторі. Означені фрази, побудовані за цією моделлю, співвідносять у тексті новин референти з конкретними точками відліку послідовності – початковою, проміжною, кінцевою, що репрезентуються одиницями відповідної семантики.

Позначення початку послідовності передбачає вживання порядкового числівника *first* та прикметників, які іменують початок (*fore-running, initial, primary* тощо), напр., *Obama will likely become the first ex-president billionaire*

[The Washington Times 7.09.2017].

Проміжні точки послідовності позначаються означеними фразами з одиницями *current*, *next*, *new*, *present* тощо. Відповідно до словникових дефініцій прикметник *current* характеризує об'єкт або суб'єкт, який існує і діє зараз (happening now; of the present time [3, с. 308]); *new* представляє референт як відмінний від попереднього (different from the previous one; not existing before [3, с. 855]); *next* репрезентує референт як той, що слідує за кимсь або чимось відносно простору, послідовності або часу (coming straight after smb/sth in time, order or space [3, с. 857]); *present* зображує об'єкт, який існує зараз (existing or happening now (syn. current) [3, с. 997]).

Означені фрази з вищезазначеними прикметниками локалізують референти стосовно проміжних точок послідовностей, співвідносячи їх з теперішнім (*current*, *new*, *present*) або майбутнім (*next*), і у такий спосіб репрезентують людей, які займають певні посади і виконують відповідні обов'язки зараз, *The current commissioner, Lorraine Merrill is retiring at the end of the year after two, five-year terms* [The Washington Times 12.10.2017] або почнуть їх виконувати найближчим часом, напр., *The Montana Board of Regents is considering paying the incoming University of Montana president nearly \$314,000 annually* [The Washington Times 9.11.2017].

Стосовно кінця послідовностей референти ідентифікуються означеними фразами з прикметниками *last*, *final*, *past*, які представляють референти як заключні під час завершення певної дії: *the last elections, the last shops, the last debates, the final major act, the past 10 days, the past decade* тощо. Співвіднесення з кінцевим етапом послідовності використовується для позначення людей різних професій, статусу, тощо, напр., *Time has done little to dull the anger of James Parker, the last CIA officer to evacuate Vietnam, as the world this weekend marks the anniversary of the U.S. evacuation of the Saigon embassy just ahead of advancing North Vietnamese forces in 1975* [The Washington Times 28.04.2017]. Означена фраза *the last CIA officer* співвідносить особу з кінцем послідовності агентів ЦРУ, яких вивели з В'єтнаму.

Темпорально-локалізаційна модель визначає структуру означених фраз, які співвідносять референти з темпоральною шкалою, вказуючи на час події, напр., *the June killing, the 1998 massacre, the 24 July robbery* тощо. У реченні *The Denver Post reports 36-year-old Ronnie Williams was sentenced Thursday on a second-degree murder charge stemming from the December 2016 home invasion that left 55-year-old Steven Kent dead* [The Washington Times 1.02.2018] означена НРО *the December 2016 home invasion* локалізує злочин на темпоральній шкалі.

Модель локалізації у вертикальних послідовностях визначає будову означених фраз, які поділяють ВЕРТИКАЛЬ на вершину (*high, top* тощо) та низ (*low, bottom* тощо). Означені фрази, утворені за моделлю вертикальної локалізації, співвідносять референти з різними видами ВЕРТИКАЛІ: політичною (*the two top fund-raisers*), військовою (*the top U.S. commander*) або спортивною (*the top player of the tournament*). У висловленні *The top House Democrat and a senior White House official both indicated Tuesday they are open to compromise on border security to expedite legislation to help immigrants brought here illegally as children* [The Washington Times 12.09.2017] означена фраза *the top House Democrat* ідентифікує референт за рахунок його співвіднесення з найвищою точкою політичної вертикалі, у даному контексті – з головним представником Демократичної партії у Палаті представників Конгресу США.

Таким чином, локалізація у просторі відбиває будову означених фраз, які пов'язують референти з тілесними координатами, мікро- або макропростором. Локалізація у послідовностях відображає структуру означених фраз, які співвідносять референти з початковими, проміжними й кінцевими точками темпоральних і вертикальних послідовностей.

Література:

1. Мосієнко О. В. Номінативна організація американського газетного дискурсу: лінгвокогнітивний і комунікативний аспекти: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 "Германські мови" / О.В. Мосієнко. – Донецьк, 2011. – 20 с.

2. Потапенко С. І. Сучасний англomовний медіа-дискурс : лінгвокогнітивний і мотиваційний аспекти / С. І. Потапенко : монографія. – Ніжин : Видавництво НДУ імені Миколи Гоголя, 2009. – 391 с.

3. Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English / [Edited by Sally Wehmeier]. – Sixth edition. – Oxford : Oxford Univ. Press, 2000. – 1539 p.